

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การบริการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
กับเกษตรกรในตำบลเขาสามสิบ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

ชื่อและนามสกุล นางสาวนภัสวรรณ สุพรรณ

แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนาถ คุรุทเมือง แสนเสริม

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2557

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์สุรพล จารุพงศ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนาถ คุรุทเมือง แสนเสริม)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การบริการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลกับเกษตรกรในตำบลเขาสามลึบ อำเภอเขาค้อ จังหวัดสระแก้ว

ผู้วิจัย นางสาวนภัสวรรณ สุพรรณ รหัสนักศึกษา 2559001207

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

(2) รองศาสตราจารย์ ดร. สนิษฐา คุรุทเมือง แสนเสริม **ปีการศึกษา** 2556

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร 2) ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 3) การดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเขาสามลึบ 4) ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเขาสามลึบ 5) การบริการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเขาสามลึบ 6) ความพึงพอใจต่อการบริการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเขาสามลึบ 7) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ประชากรในการศึกษาคือเกษตรกรในตำบลเขาสามลึบที่เข้ารับบริการศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเขาสามลึบตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป จำนวน 116 คน โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47.53 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 23.53 ไร่ มีรายได้จากการประกอบอาชีพเฉลี่ย 251,000 บาท/ปี ได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อบุคคล เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร อาสาสมัครเกษตร ผู้นำชุมชน ครู กศน. และเพื่อนบ้าน เกษตรกรมีระยะทางจากบ้านถึงที่ทำการศูนย์ฯ 3-5 กิโลเมตร ใช้บริการศูนย์ฯ 3.58 ครั้งต่อปี 2) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องศูนย์ฯ ในระดับมากที่สุด 3) ศูนย์ฯ มีการดำเนินงานทุกด้านและทุกประเด็น 4) เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์ฯ โดยภาพรวมในระดับมาก 5) ศบกด.เขาสามลึบ มีการบริการของศูนย์ฯ ทุกด้าน คือ การบริการ ณ ที่ทำการศูนย์ฯ การบริการจุดสาธิตและการบริการคลินิกเคลื่อนที่ทางการเกษตร 6) เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการบริการในระดับมาก ในประเด็น มีเจ้าหน้าที่ให้บริการตามวัน เวลา ที่กำหนด 7) ปัญหาและข้อเสนอแนะโดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในประเด็น ขาดการบริการการตรวจดินก่อนการปลูกพืช ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะ

คำสำคัญ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล การบริการ ตำบลเขาสามลึบ

Thesis title: The Services of Sub-District Center for Agricultural Services and Technology Transfer at Khao Sam Sip Sub-District in Khao Chakan District of Sa Kaeo Province

Researcher: Miss Napassawan Suphan; **ID:** 2559001207;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor; (2) Dr. Sineenuch Khrutmuang Sanserm, Associate Professor; **Academic year:** 2013

Abstract

The purposes of this research were to study 1) farmers' socio-economic circumstance 2) farmers' knowledge about Sub-District Center for Agricultural Services and Technology Transfer 3) operation of Sub-District Center for Agricultural Services and Technology Transfer at Khao Sam Sip Sub-District 4) satisfaction in operation of Sub-District Center for Agricultural Services and Technology Transfer at Khao Sam Sip Sub-District 5) the services of Sub-District Center for Agricultural Services and Technology Transfer at Khao Sam Sip Sub-District 6) satisfaction in services of Sub-District Center for Agricultural Services and Technology Transfer at Khao Sam Sip Sub-District 7) problems and suggestions for services of Sub-District for Agricultural Services and Technology Transfer.

The research population comprised farmers in Khao Sam Sip Sub-District who came for services at Sub-District Center for Agricultural Services and Technology Transfer at Khao Sam Sip Sub-District more than 3 times. Instrument was interview form. Data was analyzed by computer program using statistics such as frequency, percentage, maximum value, minimum value and standard deviation.

The results were as follows. 1) Most of the farmers were male with their average age at 47.53 years. They completed primary education. Their average agricultural area was 23.53 rai. Their average income from making their livings was 251,000 baht/year. Their average household labor was 2.65 persons. Information was received via individual media i.e. agricultural extensionists, village agricultural volunteers and community leaders. The distance from their homes to the Center location was 3-5 km. away and coming for services at the Center 3.58 times/year. 2) Their knowledge about the Center was at the over level. 3) Operation was carried out in every issue since there was an agricultural extensionist who worked as Sub-District Administration Organization and also served as assistant secretary of the Center. 4) Satisfaction in operation of the Center was found at high level. 5) Services were available in every issue since the Center committees were always there to offer services at the Center location and at demonstration point. 6) Satisfaction in services, the over level included soil test prior to planting and survey needs in production factors by farmers. 7) Problems and suggestions were the soil test service should be provided to farmers prior to planting, the Center should survey farmers' needs in production factors and providing knowledge to farmers about disease and plant enemies.

Keywords: Sub-District Center for Agricultural Services and Technology Transfer, Services, Khao Sam Sip Sub-District

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจาก
รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.
สินุช คุรุทเมือง แสนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ใน
ครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีและสำเร็จเรียบร้อยตามกำหนดเวลา

ขอขอบคุณคณาจารย์ จากแขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารองค์การส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและ
ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และเกษตรกรตำบลเขาสามสิบ อำเภอเขาฉกรรจ์
จังหวัดสระแก้ว ทุกท่านที่ให้ข้อมูล และกรุณาเสียสละเวลา และให้ความร่วมมือในการตอบแบบ
สัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณเกษตรจังหวัดสระแก้ว เกษตรอำเภอเขาฉกรรจ์ ประมงอำเภอเขาฉกรรจ์
เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอเขาฉกรรจ์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ การพิมพ์ การ
ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนกำลังใจจากลูกๆ น้องๆ และเพื่อนๆ ปริญญาโทแขนงวิชา
ส่งเสริมการเกษตร ที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจในการทำการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและเป็นแนวทางให้แก่
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพและ
เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร คุณค่าและความดีอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่
บิดา มารดา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

นภัสวรรณ สุพรรณ

กรกฎาคม 2557

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	3
ขอบเขตงานวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการบริการ.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ.....	9
การส่งเสริมการเกษตร.....	14
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล.....	18
การดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเขาสามสิบ.....	21
อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว.....	21
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของตำบลเขาสามสิบ.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	31
ประชากร.....	31
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร.....	36
ตอนที่ 2 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล.....	46
ตอนที่ 3 การดำเนินงานและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเขาสามสิบ.....	49
ตอนที่ 4 การบริการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เขาสามสิบ.....	55
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริการศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเขาสามสิบ.....	60
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	64
อภิปรายผลการวิจัย.....	68
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	77
แบบสัมภาษณ์.....	78
ประวัติผู้วิจัย.....	92

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 จุดสาคิดด้านการเกษตรของศูนย์บริการผลถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ	
ตำบลเขาสามสิบ	22
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	37
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	38
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร	40
ตารางที่ 4.4 การรับข้อมูลข่าวสาร	42
ตารางที่ 4.5 จำนวนครั้งที่รับบริการศูนย์ฯ	44
ตารางที่ 4.6 ระยะทางจากบ้านถึงที่ทำการศูนย์ฯ	45
ตารางที่ 4.7 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ	
ตำบลเขาสามสิบ	46
ตารางที่ 4.8 ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับศูนย์บริหารและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร	
เกษตรประจำตำบลเขาสามสิบ	48
ตารางที่ 4.9 การดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	
เขาสามสิบ	49
ตารางที่ 4.10 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร	
ประจำตำบลเขาสามสิบ	51
ตารางที่ 4.11 การบริการของศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	
เขาสามสิบ	55
ตารางที่ 4.12 การบริการและความพึงพอใจในการบริการของศูนย์บริการและถ่ายทอด	
เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเขาสามสิบ	57
ตารางที่ 4.13 ปัญหาการบริการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	
เขาสามสิบ	60
ตารางที่ 4.14 ข้อเสนอแนะ	63

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	3
ภาพที่ 2.1 โมเดลการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF).....	15

